

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 99/08-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť E. R., K., zastúpenej advokátom JUDr. J. J., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obo 195/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. R. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2008 doručená sťažnosť E. R. (ďalej len „sťažovateľka“), doplnená podaním doručeným 21. februára 2008, ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obo 195/2006.

Zo sťažnosti a jej doplnenia vyplýva, že žaloba bola podaná (jej manželom - právnym predchodcom sťažovateľky) 21. februára 1994 na Obvodnom súde Košice 2, ktorou sa domáhal náhrady škody spôsobenej nekalým súťažným konaním vo výške 100 000 Sk a uloženia povinnosti žalovanej strane zdržať sa ambulantného predaja. Vec bola následne postúpená Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) ako vecne príslušnému súdu, ktorý ju zaevidoval pod sp. zn. 13 Cb 3530/95. Manžel sťažovateľky 4. mája 1996 zomrel a sťažovateľka sa v danom konaní stala jeho právnou nástupkyňou. Krajský súd vyniesol rozsudok 30. októbra 2003, ktorým zamietol návrh sťažovateľky, vo zvyšku konanie zastavil a zaviazal sťažovateľku k úhrade trov vzniklých žalovanej strane. Proti tomuto rozsudku sťažovateľka podala odvolanie 29. decembra 2003. Konanie pred najvyšším súdom bolo skončené 27. novembra 2007 tak, že napadnuté rozhodnutie bolo potvrdené a spis bol 28. januára 2008 vrátený krajskému súdu. Namietaný rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 11. februára 2008.

Podľa názoru sťažovateľky v napadnutom konaní pred najvyšším súdom dochádzalo k zbytočným priet'ahom, pretože „*odvolací súd nekonal ani rýchlo ani účinne, keď od podania odvolania do vyhlásenia rozsudku vo veci samej uplynula bez jedného mesiaca a troch dní doba štyroch rokov. Uvedené potvrdzuje, že odvolací súd za obdobie takmer štyroch rokov bol nečinný – nekonal*“.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že odvolací súd nerozhodol v primeranej lehote, a preto boli porušené jej práva.

Sťažovateľka právo na finančné zadosťučinenie zdôvodnila dlhodobo trvajúcim stavom právnej neistoty, znemožnením podnikania, a tým aj ohrozením jej sociálnych istôt.

Vzhľadom na uvedené skutkové a právne okolnosti sťažovateľka žiada ústavný súd, aby vo veci nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo E. R. na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu SR v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn.: I Obo 195/2006 bolo porušené.

2. E. R. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500 000 Sk. (...)

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky v Bratislave je povinný nahradiť E. R. (...) trovy konania (...).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnuť môže aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd vo výzve zo 6. februára 2008 upozornil (okrem iného) sťažovateľku, aby sťažnosť doplnila v tom zmysle, aké účinné prostriedky nápravy na ochranu svojich práv vyčerpala v súvislosti s namietanými priet'ahmi v konaní najvyššieho súdu. V okolnostiach danej veci išlo o preukázanie podania sťažnosti predsedovi najvyššieho súdu na namietané priet'ahy v konaní v súlade s ustanovením § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prisediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov [platného do 31. marca 2005 (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“)] a od 1. apríla 2005 podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu listom z 21. februára 2008 zaslala ústavnému súdu splnomocnenie pre svojho advokáta na konanie pred ústavným súdom, doplnenie ústavnej sťažnosti, pôvodnú súdnu žalobu, rozsudok krajského súdu z 30. októbra 2003, odvolanie sťažovateľky proti tomuto rozsudku a rozsudok najvyššieho súdu z 27. novembra 2007 o potvrdení prvostupňového rozsudku; avšak doklad o doručení sťažnosti na priet'ahy v súdnom konaní predsedovi najvyššieho súdu nezaslala a ani nijako na uvedenú požiadavku nereagovala.

Ústavný súd na najvyššom súde 11. marca 2008 zistil, že sťažovateľka 4. decembra 2007 doručila Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky sťažnosť na priet'ahy najvyššieho súdu v namietanom konaní. Uvedená sťažnosť bola predsedovi najvyššieho

súdu odstúpená 23. januára 2008 a v najbližších dňoch bude predseda najvyššieho súdu na predmetnú sťažnosť písomne reagovať.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal do 31. marca 2005 k dispozícii podľa zákona o štátnej správe súdov a v súčasnosti podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní (...)“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie

opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Sťažovateľka v namietanej veci síce podala sťažnosť na prietahy, ktorá bola predsedovi najvyššieho súdu postúpená 23. januára 2008 (na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky bola doručená 4. decembra 2007), ale najvyšší súd v namietanej veci rozhodol už 27. novembra 2007, kompletný spisový materiál bol následne vrátený krajskému súdu 28. januára 2008 a rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 195/2006 z 27. novembra 2007 bolo sťažovateľke doručené 11. februára 2008.

Ústavný súd tiež opakovane vyslovil, že podanie sťažnosti na prietahy podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch považuje za vyčerpanie účinného prostriedku nápravy v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde len v tom prípade, ak sťažovateľ poskytne príslušnému súdu dostatočný priestor na prijatie opatrení za účelom nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného jeho nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 25. januára 2008, posúdil ústavný súd podanie

sťažnosti na priet'ahy podľa zákona o súdoch zo strany sťažovateľky iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predseda najvyššieho súdu dostal primeranú lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní (podobne IV. ÚS 74/05, IV. ÚS 48/06, II. ÚS 101/06). Navyše v čase doručenia sťažnosti predsedovi najvyššieho súdu najvyšší súd vo veci už rozhodol, teda prípadný priet'ah v konaní odstránil a rozhodnutie bolo po vrátení spisu krajskému súdu následne v primeranom čase doručené sťažovateľke.

Sťažovateľka v prerokúvanej veci nepreukázala, že splnila požiadavku namietania priet'ahov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov (predsedom najvyššieho súdu) s dostatočným časovým predstihom na prijatie potrebných opatrení, resp. v čase podania tejto sťažnosti najvyšší súd už rozhodol a následne doručil svoje rozhodnutie sťažovateľke. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľka pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľka konala v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom (...) má za následok nesplnenie sťažovateľkinej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (m.m. III. ÚS 44/03).

Na základe týchto zistení ústavný súd dospel k záveru, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2008